ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

της 13ης Ιανουαρίου 2004 *

Στην υπόθεση C-440/00,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Bundesarbeitsgericht (Γερμανία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 234 της Συνθήκης ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Gesamtbetriebsrat der Kühne & Nagel AG & Co. KG

και

Kühne & Nagel AG & Co. KG,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως σχετικά με την ερμηνεία των άρθρων 4 και 11 της οδηγίας 94/45/ΕΚ του Συμβουλίου, της 22ας Σεπτεμβρίου 1994, για τη θέσπιση μιας ευρωπαϊκής επιτροπής επιχειρήσεως ή μιας διαδικασίας σε επιχειρήσεις και ομίλους επιχειρήσεων κοινοτικής κλίμακας, με σκοπό να ενημερώνονται οι εργαζόμενοι και να ζητείται η γνώμη τους (ΕΕ L 254, σ. 64),

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους B. Σκουρή, Πρόεδρο, P. Jann και J. N. Cunha Rodrigues, προέδρους τμήματος, A. La Pergola, J.-P. Puissochet, R. Schintgen, F. Macken (εισηγήτρια), N. Colneric και S. von Bahr, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: A. Tizzano
γραμματέας: M.-F. Contet, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— για την Gesamtbetriebsrat der Kühne & Nagel AG & Co. KG, η C. Greiner-Mai, Rechtsanwältin,

— για την Kühne & Nagel AG & Co. KG, ο H. Stange, Rechtsanwalt,

— για τη Γερμανική Κυβέρνηση, ο W.-D. Plessing και η B. Muttelsee-Schön,

— για τη Σουηδική Κυβέρνηση, ο A. Kruse,

— για την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ο J. Sack,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις της Gesamtbetriebsrat der Kühne & Nagel AG & Co. KG, της Kühne & Nagel AG & Co. KG και της Επιτροπής, κατά τη συνεδρίαση της 15ης Ιανουαρίου 2002,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 11ης Ιουλίου 2002,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με διάταξη της 27ης Ιουνίου 2000, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 29 Νοεμβρίου 2000, το Bundesarbeitsgericht υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, δύο προδικαστικά ερωτήματα σχετικά με την ερμηνεία των άρθρων 4 και 11 της οδηγίας 94/45/ΕΚ του Συμβουλίου, της 22ας Σεπτεμβρίου 1994, για τη θέσπιση μιας ευρωπαϊκής επιτροπής επιχειρήσεως ή μιας διαδικασίας σε επιχειρήσεις και ομίλους επιχειρήσεων κοινοτικής κλίμακας, με σκοπό να ενημερώνονται οι εργαζόμενοι και να ζητείται η γνώμη τους (ΕΕ L 254, σ. 64, στο εξής: η οδηγία).

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της Gesamtbetriebsrat der Kühne & Nagel AG & Co. KG (επιτροπή επιχειρήσεως της εταιρίας Kühne & Nagel AG & Co. KG, στο εξής: η επιτροπή επιχειρήσεως) και της Kühne & Nagel AG & Co. KG (στο εξής: Kühne & Nagel), σχετικά με το αίτημα της πρώτης προς τη δεύτερη για την παροχή ορισμένων πληροφοριών ενόψει της συστάσεως ευρωπαϊκής επιτροπής επιχειρήσεως.

Νομικό πλαίσιο

Η κοινοτική ρύθμιση

3 Η ενδέκατη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας ορίζει:

«[...] πρέπει να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα, τα οποία θα εξασφαλίζουν την ορθή ενημέρωση των εργαζομένων στις κοινοτικής κλίμακας επιχειρήσεις ή ομίλους επιχειρήσεων και την ορθή διαβούλευση μαζί τους στις περιπτώσεις που αποφάσεις, οι οποίες ενδέχεται να τους επηρεάζουν, λαμβάνονται σε άλλο κράτος μέλος από εκείνο στο οποίο εργάζονται.»

4 Κατά τη δέκατη τέταρτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας:

«[...] οι μηχανισμοί για την ενημέρωση των εργαζομένων και τη διαβούλευση με αυτούς στις εν λόγω επιχειρήσεις ή στους ομίλους επιχειρήσεων πρέπει να καλύπτουν όλες τις εγκαταστάσεις ή, ανάλογα με την περίπτωση, όλες τις επιχειρήσεις μέλη του ομίλου, οι οποίες βρίσκονται εγκατεστημένες στα κράτη μέλη, άσχετα με το κατά πόσον η κεντρική διεύθυνση της επιχείρησης ή, στην περίπτωση ομίλου, της ελέγχουσας επιχείρησης, βρίσκεται στην επικράτεια των κρατών μελών.»

5 Το άρθρο 1, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας προβλέπει:

«1. Σκοπός της παρούσας οδηγίας είναι να βελτιωθεί το δικαίωμα των εργαζομένων για ενημέρωση και για διαβούλευση σε κοινοτικής κλίμακας επιχειρήσεις και ομίλους επιχειρήσεων.

2. Προς το σκοπό αυτό συνιστάται ευρωπαϊκή επιτροπή επιχειρήσεων ή καθιερώνεται διαδικασία για την ενημέρωση των εργαζομένων και τη διαβούλευση με αυτούς σε όλες τις επιχειρήσεις και σε όλους τους ομίλους επιχειρήσεων κοινοτικής κλίμακας, εφόσον υποβληθεί σχετικά αίτημα σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 5, παράγραφος 1, με σκοπό την ενημέρωση των εν λόγω εργαζομένων και τη διαβούλευση με αυτούς υπό τις προϋποθέσεις, κατά τον τρόπο και με τα αποτελέσματα που προβλέπει η παρούσα οδηγία.»

6 Το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχεία α' έως ε', ορίζει:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, νοούνται ως:

α) "επιχείρηση κοινοτικής κλίμακας", κάθε επιχείρηση που απασχολεί τουλάχιστον 1 000 εργαζομένους στα κράτη μέλη και τουλάχιστον 150 εργαζόμενους σε καθένα από δύο τουλάχιστον διαφορετικά κράτη μέλη·

β) "όμιλος επιχειρήσεων", κάθε όμιλος που περιλαμβάνει ελέγχουσα και ελεγχόμενες επιχειρήσεις·

γ) "κοινοτικής κλίμακας όμιλος επιχειρήσεων", κάθε όμιλος επιχειρήσεων που πληροί τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

— απασχολεί τουλάχιστον 1 000 εργαζόμενους στα κράτη μέλη,

— έχει τουλάχιστον δύο επιχειρήσεις μέλη του ομίλου σε διαφορετικά κράτη μέλη

και

— τουλάχιστον μία επιχείρηση μέλος του ομίλου απασχολεί τουλάχιστον 150 εργαζόμενους σε ένα κράτος μέλος και τουλάχιστον μία άλλη επιχείρηση μέλος του ομίλου απασχολεί τουλάχιστον 150 εργαζόμενους σε κάποιο άλλο κράτος μέλος·

δ) "εκπρόσωποι των εργαζομένων", οι εκπρόσωποι των εργαζομένων που προβλέπονται από τις εθνικές νομοθεσίες ή/και πρακτικές·

ε) "κεντρική διεύθυνση", η κεντρική διεύθυνση της επιχείρησης κοινοτικής κλίμακας ή, για τους ομίλους επιχειρήσεων κοινοτικής κλίμακας, της ελέγχουσας επιχείρησης».

7 Στο άρθρο 3, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας ορίζεται η έννοια της «ελέγχουσας επιχείρησης» ως εξής:

«1. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ως "ελέγχουσα επιχείρηση" νοείται η επιχείρηση η οποία μπορεί να ασκεί δεσπόζουσα επιρροή σε μια άλλη επιχείρηση, "ελεγχόμενη επιχείρηση", για παράδειγμα λόγω δικαιωμάτων κυριότητας, χρηματοδοτικής συμμετοχής ή κανόνων που τη διέπουν.

2. Η δυνατότητα άσκησης δεσπόζουσας επιρροής τεκμαίρεται, υπό την επιφύλαξη αποδείξεως του εναντίου, όταν μια επιχείρηση έναντι μιας άλλης επιχειρήσεως αμέσως ή εμμέσως:

α) κατέχει την πλειοψηφία του καλυφθέντος κεφαλαίου της επιχείρησης

ή

β) διαθέτει την πλειοψηφία των ψήφων που συνδέονται με τα μερίδια τα οποία εκδίδει η επιχείρηση,

ή

γ) μπορεί να διορίζει περισσότερα από τα μισά μέλη του διοικητικού συμβουλίου, ή του διευθυντικού ή του εποπτικού οργάνου της επιχείρησης.»

8 Το άρθρο 4 της οδηγίας προβλέπει:

«1. Η κεντρική διεύθυνση είναι υπεύθυνη για τη δημιουργία των προϋποθέσεων και των μέσων που είναι αναγκαία για τη σύσταση της ευρωπαϊκής επιχείρησης ή μιας διαδικασίας για την ενημέρωση και τη διαβούλευση, που προβλέπονται στο άρθρο 1, παράγραφος 2, στην επιχείρηση κοινοτικής κλίμακας και τον κοινοτικής κλίμακας όμιλο επιχειρήσεων.

2. Όταν η κεντρική διεύθυνση δεν βρίσκεται σε κράτος μέλος, την ευθύνη που αναφέρεται στην παράγραφο 1 έχει ο εκπρόσωπος της κεντρικής διεύθυνσης σε κράτος μέλος, ο οποίος θα πρέπει, ενδεχομένως, να διορίζεται.

Εάν δεν υπάρχει τέτοιος εκπρόσωπος, την ευθύνη που αναφέρεται στην παράγραφο 1 έχει η διεύθυνση της εγκατάστασης ή της επιχείρησης του ομίλου η οποία απασχολεί τον μεγαλύτερο αριθμό εργαζομένων σε κράτος μέλος.

3. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ως κεντρική διεύθυνση θεωρείται ο εκπρόσωπος ή οι εκπρόσωποι ή, αν δεν υπάρχουν, η διεύθυνση που αναφέρεται στην παράγραφο 2, δεύτερο εδάφιο.»

9 Δυνάμει του άρθρου 5, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας:

«1. Για την υλοποίηση του στόχου που αναφέρεται στο άρθρο 1, παράγραφος 1, η κεντρική διεύθυνση αρχίζει τις διαπραγματεύσεις για τη σύσταση ευρωπαϊκής επιτροπής επιχείρησης ή την καθιέρωση διαδικασίας για την ενημέρωση και τη διαβούλευση, με δική της πρωτοβουλία ή ύστερα από γραπτή αίτηση τουλάχιστον 100 εργαζομένων ή των εκπροσώπων τους, οι οποίοι υπάγονται τουλάχιστον σε δύο επιχειρήσεις ή εγκαταστάσεις που βρίσκονται σε δύο τουλάχιστον διαφορετικά κράτη μέλη.

2. Προς τούτο, συγκροτείται ειδική διαπραγματευτική ομάδα [...]»

10 Κατά το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας:

«Η κεντρική διεύθυνση και η ειδική διαπραγματευτική ομάδα πρέπει να διαπραγματεύονται με πνεύμα συνεργασίας με σκοπό την επίτευξη συμφωνίας σχετικά με τις λεπτομέρειες της υλοποίησης της ενημέρωσης των εργαζομένων και της διαβούλευσης με αυτούς που προβλέπεται στο άρθρο 1, παράγραφος 1.»

11 Στο άρθρο 11, παράγραφοι 1 έως 3, της οδηγίας ορίζεται ότι:

«1. Κάθε κράτος μέλος μεριμνά ώστε η διεύθυνση των εγκαταστάσεων μιας επιχείρησης κοινοτικής κλίμακας και η διεύθυνση των επιχειρήσεων μελών του ομίλου επιχειρήσεων κοινοτικής κλίμακας, οι οποίες βρίσκονται στο έδαφός του, καθώς και οι εκπρόσωποι των εργαζομένων τους ή, κατά περίπτωση, οι εργαζόμενοί τους, να τηρούν τις υποχρεώσεις που προβλέπει η παρούσα οδηγία, αδιακρίτως του αν η κεντρική διεύθυνση βρίσκεται στο έδαφός του ή όχι.

2. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι οι πληροφορίες οι ζητούμενες από τα μέρη τα οποία αφορά η εφαρμογή της παρούσας οδηγίας, σχετικά με τον αριθμό εργαζομένων που αναφέρεται στο άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχεία α) και γ), παρέχονται από τις επιχειρήσεις.

3. Τα κράτη μέλη προβλέπουν κατάλληλα μέτρα σε περίπτωση που δεν τηρείται η παρούσα οδηγία· ιδίως, μεριμνούν ώστε να υπάρχουν κατάλληλες διοικητικές ή δικαστικές διαδικασίες οι οποίες να επιτρέπουν να επιτυγχάνεται η εκπλήρωση των υποχρεώσεων που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία.»

12 Κατά το άρθρο 14, παράγραφος 1, της οδηγίας:

«Τα κράτη μέλη θεσπίζουν τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις προκειμένου να συμμορφωθούν προς την παρούσα οδηγία το αργότερο στις 22 Σεπτεμβρίου 1996, ή εξασφαλίζουν, το αργότερο μέχρι την ημερομηνία αυτή, ότι οι κοινωνικοί εταίροι λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα, κατόπιν συμφωνίας, ενώ τα κράτη μέλη οφείλουν να λάβουν όλα τα αναγκαία μέτρα ώστε να είναι ανά πάσα στιγμή σε θέση να εγγυηθούν τα αποτελέσματα που επιβάλλει η παρούσα οδηγία. Τα κράτη μέλη ενημερώνουν αμέσως την Επιτροπή σχετικά.»

Η εθνική νομοθεσία

13 Με τον Gesetz über Europäiche Betriebsräte (νόμο περί ευρωπαϊκών επιτροπών επιχειρήσεων), της 28ης Οκτωβρίου 1996 (BGBl., 1996 I, σ. 1548, στο εξής: ο EBRG) επιδιώκεται η ενσωμάτωση της οδηγίας στη γερμανική νομοθεσία.

14 Δυνάμει του άρθρου 2, παράγραφος 1, του EBRG, ο νόμος αυτός εφαρμόζεται επί επιχειρήσεων που ασκούν τη δραστηριότητά τους εντός της Κοινότητας και έχουν την έδρα τους στη γερμανική επικράτεια, καθώς και σε ομίλους επιχειρήσεων εγκατεστημένων στην Κοινότητα, εφόσον η ελέγχουσα επιχείρηση έχει την έδρα της στη γερμανική επικράτεια.

15 Κατά το άρθρο 2, παράγραφος 2, του EBRG:

«Σε περίπτωση κατά την οποία η κεντρική διεύθυνση δεν έχει την έδρα της σε κάποιο κράτος μέλος, αλλά υπάρχει εξουσιοδοτημένη τοπική διεύθυνση για τις επιχειρήσεις ή τις εγκαταστάσεις που βρίσκονται σε κράτη μέλη, ο παρών νόμος εφαρμόζεται αφότου η εξουσιοδοτημένη τοπική διεύθυνση εγκαθίσταται στη γερμανική επικράτεια. Αν δεν υπάρχει εξουσιοδοτημένη τοπική διεύθυνση, ο παρών νόμος εφαρμόζεται σε περίπτωση που η κεντρική διεύθυνση ορίζει μία εγκατάσταση ή μία επιχείρηση ως εκπρόσωπό της στη γερμανική επικράτεια. Εάν δεν οριστεί τέτοιος εκπρόσωπος, ο παρών νόμος εφαρμόζεται όταν είναι εγκατεστημένη στη γερμανική επικράτεια η εγκατάσταση ή η επιχείρηση που απασχολεί τον μεγαλύτερο αριθμό εργαζομένων, σε σύγκριση με άλλες εγκαταστάσεις της επιχειρήσεως ή με άλλες επιχειρήσεις του ομίλου που είναι εγκατεστημένες στα κράτη μέλη. Τα ως άνω όργανα θεωρείται ότι επέχουν θέση κεντρικής διευθύνσεως».

16 Στο άρθρο 3, παράγραφος 2, του EBRG ορίζεται η έννοια του «ομίλου επιχειρήσεων κοινοτικής κλίμακας» κατά τρόπον ανάλογο προς αυτόν του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας.

17 Το άρθρο 5 του EBRG ορίζει:

«1. Η κεντρική διεύθυνση υποχρεούται να παρέχει στους εκπροσώπους των εργαζομένων, κατόπιν αιτήματός τους, πληροφορίες σχετικές με τον μέσο αριθμό εργαζομένων και την κατανομή τους στα κράτη μέλη, στις επιχειρήσεις και τις εγκαταστάσεις, καθώς και σχετικά με τη διάρθρωση της εταιρίας ή του ομίλου εταιριών.

2. Η επιτροπή επιχειρήσεως ή η γενική επιτροπή της επιχειρήσεως δύναται να προβάλει το δικαίωμα που παρέχεται από την ως άνω παράγραφο 1 έναντι της τοπικής διευθύνσεως της εγκαταστάσεως ή της επιχειρήσεως· η τοπική διεύθυνση υποχρεούται να αναζητήσει από την κεντρική διεύθυνση τις πληροφορίες και τα έγγραφα που είναι απαραίτητα σε σχέση με τα ζητηθέντα στοιχεία.»

18 Στο άρθρο 6 του EBRG ορίζεται η έννοια της «ελέγχουσας επιχειρήσεως» κατά τρόπον ανάλογο προς αυτόν του άρθρου 3 της οδηγίας.

Η διαφορά της κύριας δίκης

19 Από τη διάταξη περί παραπομπής προκύπτει ότι η Kühne & Nagel, επιχείρηση με έδρα στη Γερμανία, ανήκει σε όμιλο επιχειρήσεων κοινοτικής κλίμακας κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 2, του EBRG (στο εξής: ο όμιλος Kühne & Nagel).

20 Η μητρική εταιρία του ομίλου, ήτοι η επιχείρηση που ελέγχει τον όμιλο κατά την έννοια του άρθρου 6 του EBRG, και, επομένως, ασκεί την κεντρική διεύθυνση, έχει την έδρα της στην Ελβετία.

21 Περαιτέρω, δεν συστάθηκε ευρωπαϊκή επιτροπή επιχειρήσεως στον όμιλο Kühne & Nagel ούτε θεσπίστηκε διαδικασία για ενημέρωση των εργαζομένων και για διαβούλευση με αυτούς. Οι απόπειρες να δημιουργηθεί, για τον σκοπό αυτόν, ειδική διαπραγματευτική ομάδα δεν είχαν αποτέλεσμα.

22 Εντός της Κοινότητας, ο όμιλος Kühne & Nagel δεν διαθέτει ούτε εξουσιοδοτημένη τοπική διεύθυνση για τις επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας ή σε άλλα κράτη μέλη ούτε εκπρόσωπο διορισμένο από την κεντρική διεύθυνση, όπως προβλέπεται στο άρθρο 2, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, του EBRG.

23 Από τη δικογραφία προκύπτει ότι η Kühne & Nagel απασχολεί περίπου 4 500 άτομα στη Γερμανία, τα οποία είναι κατανεμημένα σε 16 εγκαταστάσεις. Δεν υπάρχει καμία διαθέσιμη πληροφορία σχετικά με τον μέσο αριθμό εργαζομένων του ομίλου Kühne & Nagel ούτε σχετικά με την κατανομή τους στα άλλα κράτη μέλη. Ωστόσο, σύμφωνα με τη διάταξη περί παραπομπής, η Kühne & Nagel είναι η επιχείρηση του ως άνω ομίλου που απασχολεί τον μεγαλύτερο αριθμό εργαζομένων σε ένα κράτος μέλος κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 2, τρίτη περίοδος, του EBRG.

24 Η επιτροπή επιχειρήσεως ισχυρίστηκε ότι, εφόσον η Kühne & Nagel έχει την έδρα της στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, κράτος μέλος όπου απασχολείται ο μεγαλύτερος αριθμός εργαζομένων σε σχέση με τις άλλες επιχειρήσεις του ομίλου Kühne & Nagel, που είναι εγκατεστημένες στα άλλα κράτη μέλη, η διεύθυνση της εταιρίας αυτής αναλαμβάνει τον ρόλο της κεντρικής διευθύνσεως του ομίλου αυτού δυνάμει του άρθρου 2, παράγραφος 2, τρίτη περίοδος, του EBRG.

25 Προκειμένου να προετοιμάσει τη σύσταση ευρωπαϊκής επιτροπής επιχειρήσεως, η επιτροπή επιχειρήσεως ζήτησε, δυνάμει του άρθρου 5, παράγραφος 2, του EBRG, από την Kühne & Nagel να της κοινοποιήσει αφενός τα πληροφοριακά στοιχεία που προβλέπονται στην παράγραφο 1 του ίδιου άρθρου, τα στοιχεία σχετικά με τον μέσο αριθμό εργαζομένων και την κατανομή τους στα κράτη μέλη, με τις επιχειρήσεις και τις εγκαταστάσεις, καθώς και με τη δομή της επιχειρήσεως ή του ομίλου των επιχειρήσεων, και αφετέρου τα ονόματα και τις διευθύνσεις των εκπροσώπων του προσωπικού του ομίλου Kühne & Nagel σε κάθε κράτος μέλος.

26 Η Kühne & Nagel δεν αμφισβήτησε ότι ήταν υποχρεωμένη να κοινοποιήσει τα στοιχεία που προβλέπονται στο άρθρο 5, παράγραφος 1, του EBRG, ισχυρίστηκε όμως ότι δεν μπορούσε να εκπληρώσει την εν λόγω υποχρέωση, διότι η κεντρική διεύθυνση, η οποία είναι εγκατεστημένη στην Ελβετία, δεν υπόκειται στο κοινοτικό δίκαιο και αρνείται να παράσχει τις πληροφορίες αυτές. Δήλωσε ότι η ίδια δεν τις διαθέτει. Κατά συνέπεια, το αίτημα της επιτροπής επιχειρήσεως δεν είναι δυνατόν να ικανοποιηθεί και πρέπει, επομένως, να απορριφθεί. Όσον αφορά την κοινοποίηση στοιχείων σχετικών με τους εκπροσώπους του προσωπικού του ομίλου στα άλλα κράτη μέλη, η Kühne & Nagel προβάλλει ότι πρόκειται για αίτημα που στερείται νομικού ερείσματος.

27 Στον πρώτο βαθμό, το Arbeitsgericht Hamburg (Γερμανία) δέχθηκε το αίτημα της επιτροπής επιχειρήσεως σχετικά με την παροχή πληροφοριών. Η Kühne & Nagel άσκησε έφεση ενώπιον του Landesarbeitsgericht Hamburg. Η έφεσή της απορρίφθηκε και της επετράπη να ασκήσει αναίρεση ενώπιον του Bundesarbeitsgericht.

28 Το Bundesarbeitsgericht διαπιστώνει ότι η Kühne & Nagel δεν διαθέτει, εκ του EBRG, δικαίωμα πληροφορήσεως αντιτάξιμο έναντι των επιχειρήσεων που ανήκουν στον όμιλο Kühne & Nagel και είναι εγκατεστημένες σε άλλα κράτη μέλη, πλην της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας. Ωστόσο, η διεύθυνση της επιχειρήσεως ή του ομίλου επιχειρήσεων η οποία έχει την έδρα της σ' αυτό το κράτος μέλος —ακόμη κι αν πρόκειται για κεντρική διεύθυνση κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 2, τρίτη περίοδος, του EBRG— υποχρεούται εκ του άρθρου 5, παράγραφος 1, του ως άνω νόμου να κοινοποιήσει στην επιτροπή επιχειρήσεως τα προβλεπόμενα από την εν λόγω διάταξη πληροφοριακά στοιχεία. Επομένως, στο πλαίσιο του EBRG, το ότι θα παρασχεθούν οι πληροφορίες που είναι απαραίτητες για την κοινοποίηση αυτή λαμβάνεται μάλλον ως δεδομένο. Ωστόσο, σύμφωνα με το Bundesarbeitsgericht, ο EBRG, λόγω του πεδίου εφαρμογής του, δεν ισχύει εκτός των εθνικών συνόρων και δεν επιβάλλει σε αλλοδαπά υποκείμενα δικαίου την υποχρέωση να παρέχουν πληροφορίες σε επιχειρήσεις εγκατεστημένες στη Γερμανία.

29 Το αιτούν δικαστήριο κρίνει ότι η δικαιολογία που επικαλείται συναφώς η Kühne & Nagel δεν φαίνεται βάσιμη, εφόσον η εταιρία αυτή έχει τη δυνατότητα να εξαναγκάσει τις εγκατεστημένες σε άλλα κράτη μέλη επιχειρήσεις του ομίλου να της παράσχουν τις ζητηθείσες πληροφορίες, στηριζόμενη σε διατάξεις εθνικού δικαίου,

οι οποίες έχουν θεσπιστεί από τα κράτη αυτά για τη μεταφορά της οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο. Κατά την κρίση του, η δυνατότητα αυτή υφίσταται μόνον εάν, βάσει της οδηγίας, απαιτείται η δημιουργία οριζόντιου δικαιώματος ενημερώσεως για την περίπτωση ομίλου επιχειρήσεων του οποίου η κεντρική διεύθυνση δεν έχει την έδρα της σε κάποιο κράτος μέλος.

30 Το Bundesarbeitsgericht κρίνει ότι η οδηγία δεν προβλέπει ρητώς τέτοιο δικαίωμα, δεν αποκλείεται όμως τούτο να συναχθεί από τον σκοπό της οδηγίας, από την αρχή της πρακτικής αποτελεσματικότητας και από τη συνολική εξέταση των διατάξεων της οδηγίας, ιδίως των άρθρων 1, 4, παράγραφοι 1 και 2, καθώς και 11, παράγραφοι 1 και 2.

31 Κρίνοντας ότι η ερμηνεία της οδηγίας δεν είναι προφανής σε βαθμό που να μην αφήνει καμία εύλογη αμφιβολία, το Bundesarbeitsgericht αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Υποχρεούνται, κατά την οδηγία 94/45/ΕΚ [...], και ιδίως κατά τα άρθρα 4 και 11 της οδηγίας, οι επιχειρήσεις οι ανήκουσες σε ομίλους των οποίων η ελέγχουσα επιχείρηση έχει έδρα εκτός της Κοινότητας να πληροφορούν την επιχείρηση η οποία κατά το άρθρο 4, παράγραφοι 2, δεύτερο εδάφιο, και 3, της οδηγίας θεωρείται ως η κεντρική διεύθυνση περί του μέσου συνολικού αριθμού των εργαζομένων, της κατανομής τους μεταξύ των κρατών μελών, περί των εγκαταστάσεων της επιχειρήσεως και των επιχειρήσεων που εξαρτώνται από αυτήν, καθώς και περί της δομής της επιχειρήσεως και των επιχειρήσεων που εξαρτώνται από αυτήν;

2) Στην περίπτωση που το Δικαστήριο απαντήσει καταφατικά στο πρώτο ερώτημα:

Περιλαμβάνει η υποχρέωση παροχής πληροφοριών τα ονόματα και τις διευθύνσεις των εκπροσώπων των εργαζομένων οι οποίοι συμμετέχουν εξ ονόματος

των εργαζομένων της επιχειρήσεως ή των επιχειρήσεων που εξαρτώνται από αυτήν στη συγκρότηση ειδικής διαπραγματευτικής ομάδας, κατά το άρθρο 5 της οδηγίας, ή στη σύσταση μιας ευρωπαϊκής επιτροπής επιχειρήσεως;»

Επί του πρώτου σκέλους του πρώτου ερωτήματος

32 Με το πρώτο σκέλος του πρώτου ερωτήματος, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, εάν τα άρθρα 4 και 11 της οδηγίας πρέπει να ερμηνεύονται υπό την έννοια ότι, όταν η κεντρική διεύθυνση ενός κοινοτικής κλίμακας ομίλου επιχειρήσεων, η οποία δεν εδρεύει σε κράτος μέλος, δεν παρέχει στη διεύθυνση που θεωρείται ως κεντρική διεύθυνση κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας (στο εξής: η πλασματική κεντρική διεύθυνση) ορισμένες πληροφορίες ενόψει της συστάσεως ευρωπαϊκής επιτροπής επιχειρήσεως, οι άλλες επιχειρήσεις του ίδιου ομίλου που είναι εγκατεστημένες στα κράτη μέλη είναι υποχρεωμένες να παράσχουν στην πλασματική κεντρική διεύθυνση τις εν λόγω πληροφορίες.

Παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο

33 Η επιτροπή επιχειρήσεως, η Γερμανική και η Σουηδική Κυβέρνηση, καθώς και η Επιτροπή προβάλλουν ότι από τη διατύπωση του άρθρου 11, παράγραφοι 2 και 3, της οδηγίας προκύπτει ότι τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίζουν την τήρηση των υποχρεώσεων που υπέχουν οι οικείες επιχειρήσεις. Υποστηρίζουν ότι, βάσει του άρθρου 4, παράγραφος 1, της οδηγίας, η κεντρική διεύθυνση καθίσταται υπεύθυνη για τη δημιουργία των προϋποθέσεων και την παροχή των μέσων που απαιτούνται για τη σύσταση τέτοιας επιτροπής συμφώνως προς την οδηγία. Κατ' αυτές, ενόψει του κινδύνου η οδηγία να απωλέσει κάθε πρακτική αποτελεσματικότητα, πρέπει να γίνει δεκτό ότι οι επιχειρήσεις υπέχουν υποχρέωση παροχής πληροφοριών έναντι της πλασματικής κεντρικής διευθύνσεως.

34 Η επιτροπή επιχειρήσεως καθώς και η Γερμανική και η Σουηδική Κυβέρνηση προβάλλουν ότι η υποχρέωση συμβολής στη σύσταση ευρωπαϊκής επιτροπής επιχειρήσεως επιβάλλεται με την ίδια ισχύ σε όλες τις επιχειρήσεις οι οποίες είναι εγκατεστημένες σε κάποιο κράτος μέλος και ότι αυτές είναι, ως εκ τούτου, υποχρεωμένες να συνεργάζονται μεταξύ τους. Κατά τη Γερμανική Κυβέρνηση, η υποχρέωση αυτή απορρέει από τα άρθρα 4, παράγραφος 1, και 6, παράγραφος 1, της οδηγίας.

35 Η Γερμανική Κυβέρνηση υποστηρίζει επίσης ότι την ύπαρξη διευρυμένου καθήκοντος προς παροχή πληροφοριών αναγνώρισε και ο γενικός εισαγγελέας Saggio με τις προτάσεις του στην υπόθεση Bofrost* (απόφαση της 29ης Μαρτίου 2001, C-62/99, Συλλογή 2001, σ. I-2579).

36 Κατά την Επιτροπή, προκειμένου η πλασματική κεντρική διεύθυνση να είναι σε θέση να προβάλει αποτελεσματικά το δικαίωμα πληροφορήσεως έναντι των άλλων επιχειρήσεων του ομίλου, ιδιαίτερα εάν οι τελευταίες είναι εγκατεστημένες σε διαφορετικά κράτη μέλη, επιβάλλεται η θέσπιση σε εθνικό επίπεδο ειδικών προς τούτο διατάξεων στο πλαίσιο των μέτρων που λαμβάνονται για τη μεταφορά της οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο. Η Επιτροπή υπογραμμίζει τη δυσκολία που ενδεχομένως θα συναντήσει η εν λόγω διεύθυνση κατά την άσκηση του δικαιώματος πληροφορήσεως, αρχής γενομένης από το ότι η εν λόγω διεύθυνση ενδεχομένως αγνοεί την εσωτερική δομή του ομίλου, με αποτέλεσμα να μην είναι σε θέση να εντοπίσει όλες τις οικείες επιχειρήσεις ή εγκαταστάσεις.

37 Η Kühne & Nagel εκθέτει ότι η αναγνώριση υπέρ της κεντρικής διευθύνσεως ή της πλασματικής κεντρικής διευθύνσεως του δικαιώματος λήψεως πληροφοριών από άλλες εταιρίες του ομίλου θα συνιστούσε σοβαρή προσβολή στην ανεξαρτησία των «αδελφών» επιχειρήσεων, προσβολή η οποία δεν είναι δυνατόν να νομιμοποιηθεί από τον σκοπό της θεσπίσεως διαδικασίας εκπροσωπήσεως των εργαζομένων σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Σύμφωνα με την Kühne & Nagel, οι θυγατρικές της ελβετικής μητρικής εταιρίας, οι οποίες είναι εγκατεστημένες στα άλλα κράτη μέλη, αποτελούν όλες αυτόνομες επιχειρήσεις, η δε οδηγία δεν είναι δυνατό να αναγκάσει νομικώς τις επιχειρήσεις αυτές να ικανοποιήσουν το εν λόγω αίτημα για την παροχή πληροφοριών. Περαιτέρω, οι εν λόγω πληροφορίες συνιστούν, ενδεχομένως, στοιχεία που επιβάλλεται να παραμείνουν απόρρητα.

38 Ωστόσο, η Kühne & Nagel παραδέχεται ότι τίποτα δεν εμποδίζει να αναγνωριστεί υπέρ των εκπροσώπων των εργαζομένων δικαίωμα πληροφορήσεως αντιτάξιμο έναντι των επιχειρήσεων του ομίλου.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

39 Κατά την ενδέκατη αιτιολογική σκέψη καθώς και κατά το άρθρο 1, παράγραφος 2, η οδηγία αποσκοπεί στο να διασφαλιστεί η ορθή ενημέρωση των εργαζομένων σε κοινοτικής κλίμακας επιχειρήσεις ή ομίλους επιχειρήσεων και η ορθή διαβούλευση με αυτούς, όταν οι αποφάσεις που τους επηρεάζουν λαμβάνονται σε άλλο κράτος μέλος από εκείνο στο οποίο αυτοί εργάζονται.

40 Όπως προκύπτει από τη γενική οικονομία της, η οδηγία προβλέπει ότι η ενημέρωση των εργαζομένων και η διαβούλευση με αυτούς, μέσω διακρατικών διαδικασιών, διασφαλίζεται, κατ' ουσίαν, μέσω ενός συστήματος διαπραγματεύσεων μεταξύ της κεντρικής διευθύνσεως και των εκπροσώπων των εργαζομένων (προπαρατεθείσα απόφαση Bofrost*, σκέψη 29).

41 Προς τούτο συνιστάται ευρωπαϊκή επιτροπή επιχειρήσεως ή καθιερώνεται διαδικασία ενημερώσεως των εργαζομένων και διαβουλεύσεως με αυτούς σε κάθε επιχείρηση και σε κάθε όμιλο επιχειρήσεων κοινοτικής κλίμακας, εφόσον υποβληθεί σχετικό αίτημα σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 5, παράγραφος 1, της οδηγίας.

42 Δυνάμει της τελευταίας αυτής διατάξεως, η κεντρική διεύθυνση αρχίζει τη διαπραγμάτευση για τη σύσταση ευρωπαϊκής επιτροπής επιχειρήσεως ή την καθιέρωση διαδικασίας για την ενημέρωση και τη διαβούλευση, με δική της πρωτοβουλία ή ύστερα από γραπτή αίτηση τουλάχιστον 100 εργαζομένων ή των εκπροσώπων τους, οι οποίοι υπάγονται τουλάχιστον σε δύο επιχειρήσεις ή εγκαταστάσεις που βρίσκονται σε δύο τουλάχιστον διαφορετικά κράτη μέλη.

43 Προς τούτο, συγκροτείται, σύμφωνα με το άρθρο 5, παράγραφος 2, της οδηγίας, ειδική διαπραγματευτική ομάδα, η οποία αποτελεί όργανο εκπροσωπήσεως των εργαζομένων και αποτελείται από τουλάχιστον τρία και το μέγιστο δεκαεπτά μέλη, εκλεγμένα ή διορισμένα.

44 Η ειδική αυτή διαπραγματευτική ομάδα και η κεντρική διεύθυνση πρέπει να διαπραγματεύονται, σύμφωνα με το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας, με πνεύμα συνεργασίας με σκοπό την επίτευξη συμφωνίας περί της διαδικασίας συστάσεως ευρωπαϊκής επιτροπής επιχειρήσεως.

45 Περαιτέρω, από το άρθρο 11, παράγραφος 2, της οδηγίας προκύπτει ότι τα κράτη μέλη οφείλουν να εξασφαλίζουν ότι οι επιχειρήσεις παρέχουν στα ενδιαφερόμενα για την εφαρμογή της εν λόγω οδηγίας μέρη τις πληροφορίες σχετικά με τον αριθμό των εργαζομένων που αναφέρεται στο άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχεία α' και γ', της οδηγίας αυτής.

46 Εξάλλου, το Δικαστήριο έχει κρίνει στο παρελθόν ότι, για να μπορεί η οδηγία να έχει πρακτική αποτελεσματικότητα, είναι απαραίτητο να διασφαλίζεται η πρόσβαση των ενδιαφερομένων εργαζομένων στις πληροφορίες οι οποίες τους επιτρέπουν να καθορίσουν αν έχουν δικαίωμα να απαιτήσουν την έναρξη διαπραγματεύσεων μεταξύ της κεντρικής διευθύνσεως και των εκπροσώπων των εργαζομένων, τέτοιο δε δικαίωμα ενημερώσεως συνιστά αναγκαίο προαπαιτούμενο προκειμένου να διαπιστωθεί η ύπαρξη επιχειρήσεως ή ομίλου επιχειρήσεων κοινοτικής κλίμακας, η δε ύπαρξη αυτή συνιστά την προϋπόθεση για τη σύσταση ευρωπαϊκής επιτροπής επιχειρήσεως ή διαδικασίας ενημερώσεως των εργαζομένων και διαβουλεύσεως με αυτούς, μέσω διακρατικών διαδικασιών (προπαρατεθείσα απόφαση Bofrost*, σκέψεις 32 και 33).

47 Το Δικαστήριο διευκρίνισε επίσης, με τη σκέψη 39 της προπαρατεθείσας αποφάσεως Bofrost*, ότι, οσάκις τα στοιχεία σχετικά με τη διάρθρωση ή την οργάνωση ενός ομίλου επιχειρήσεων συγκαταλέγονται μεταξύ των πληροφοριών που είναι απαραίτητες για την έναρξη των διαπραγματεύσεων για τη σύσταση ευρωπαϊκής επιτροπής επιχειρήσεως, εναπόκειται στις επιχειρήσεις του ομίλου αυτού να παράσχουν τα εν λόγω στοιχεία, τα οποία κατέχουν ή είναι σε θέση να συλλέξουν, στα εσωτερικά όργανα εκπροσωπήσεως των εργαζομένων, τα οποία υποβάλλουν το σχετικό αίτημα.

48 Η απάντηση στο πρώτο σκέλος του πρώτου ερωτήματος επιβάλλεται να δοθεί υπό το πρίσμα των επισημάνσεων αυτών.

49 Όσον αφορά, καταρχάς, την ευθύνη της κεντρικής διευθύνσεως, εναπόκειται σε αυτή, σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας, η δημιουργία των προϋποθέσεων και των μέσων που είναι αναγκαία για τη σύσταση της ευρωπαϊκής επιχειρήσεως.

50 Εφόσον η κεντρική διεύθυνση είναι εγκατεστημένη εκτός του εδάφους των κρατών μελών, η ευθύνη που τη βαρύνει μετακυλίεται, δυνάμει της παραγράφου 2, πρώτο εδάφιο, του ίδιου άρθρου, στον εκπρόσωπο της εν λόγω κεντρικής διευθύνσεως, τον οποίο πρέπει αυτή, ενδεχομένως, να διορίσει σε κάποιο κράτος μέλος. Αν δεν έχει διοριστεί τέτοιος εκπρόσωπος, η ευθύνη βαρύνει, δυνάμει της παραγράφου 2, δεύτερο εδάφιο, του εν λόγω άρθρου, τη διεύθυνση της εγκαταστάσεως ή της επιχειρήσεως του ομίλου, στην οποία απασχολείται ο μεγαλύτερος αριθμός εργαζομένων σε κάποιο κράτος μέλος, ήτοι την πλασματική κεντρική διεύθυνση. Όπως προκύπτει από τις σκέψεις 23 και 24 της παρούσας αποφάσεως, τέτοια είναι η περίπτωση που εξετάζεται στο πλαίσιο της κύριας δίκης.

51 Προκειμένου να δημιουργηθούν οι συνθήκες και τα μέσα που είναι αναγκαία για τη σύσταση ευρωπαϊκής επιτροπής επιχειρήσεως, η ευθύνη είτε της κεντρικής διευθύνσεως είτε της πλασματικής κεντρικής διευθύνσεως περιλαμβάνει την υποχρέωση παροχής των πληροφοριών που είναι απαραίτητες στους εκπροσώπους των εργαζομένων για την έναρξη των διαπραγματεύσεων για τη σύσταση μιας τέτοιας επιτροπής.

52 Στην περίπτωση ενός κοινοτικής κλίμακας ομίλου επιχειρήσεων, θέση κεντρικής διευθύνσεως επέχει η κεντρική διεύθυνση της ελέγχουσας επιχειρήσεως, ήτοι της επιχειρήσεως η οποία ασκεί δεσπόζουσα επιρροή εφ' όλων των άλλων επιχειρήσεων του ομίλου, κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας. Αυτή, επομένως, έχει στη διάθεσή της ή είναι σε θέση να αποκτήσει τις πληροφορίες που

αναφέρονται στην προηγούμενη σκέψη και δύναται να ανταποκριθεί ευχερώς στην εν λόγω υποχρέωση.

53 Αντιθέτως, μία πλασματική κεντρική διεύθυνση δεν έχει, απαραιτήτως, στη διάθεσή της τις εν λόγω πληροφορίες. Εξάλλου, όπως παρατηρεί η Kühne & Nagel, συνήθως δεν είναι σε θέση να αποκτήσει τις εν λόγω πληροφορίες από τις άλλες επιχειρήσεις του ιδίου ομίλου, στο πλαίσιο των μεταξύ τους εννόμων σχέσεων.

54 Ωστόσο, δεδομένου του σκοπού και της οικονομίας της οδηγίας και προκειμένου η πλασματική κεντρική διεύθυνση να μπορεί να αναλάβει την εν λόγω ευθύνη και να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις που συνήθως βαρύνουν την κεντρική διεύθυνση, το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι η πλασματική κεντρική διεύθυνση έχει την υποχρέωση να ζητήσει και το δικαίωμα να λάβει από τις άλλες επιχειρήσεις του ομίλου, που είναι εγκατεστημένες στο έδαφος των κρατών μελών, τις απαραίτητες πληροφορίες για την έναρξη των διαπραγματεύσεων προς σύσταση ευρωπαϊκής επιτροπής επιχειρήσεως.

55 Όσον αφορά, εν συνεχεία, τις υποχρεώσεις των άλλων επιχειρήσεων του ομίλου που βρίσκονται εγκατεστημένες στο έδαφος των κρατών μελών, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, κατά τη διατύπωση της δέκατης τέταρτης αιτιολογικής σκέψεως της οδηγίας, οι μηχανισμοί ενημερώσεως των εργαζομένων του ομίλου και διαβουλεύσεως με αυτούς πρέπει να εκτείνονται σε όλες τις επιχειρήσεις του ομίλου αυτού, οι οποίες είναι εγκατεστημένες στο έδαφος των κρατών μελών, ανεξαρτήτως του αν η ελέγχουσα επιχείρηση είναι εγκατεστημένη στο έδαφος των κρατών μελών.

56 Από το άρθρο 11, παράγραφος 1, της οδηγίας προκύπτει ότι κάθε κράτος μέλος μεριμνά, μεταξύ άλλων, ώστε η διεύθυνση των εγκατεστημένων στο έδαφός του επιχειρήσεων που ανήκουν σε κοινοτικής κλίμακας όμιλο επιχειρήσεων να τηρεί τις υποχρεώσεις που επιβάλλει η οδηγία, ανεξαρτήτως του αν η κεντρική διεύθυνση είναι εγκατεστημένη στο έδαφός του. Όπως επισήμανε το Δικαστήριο στη σκέψη 31 της προπαρατεθείσας αποφάσεως Bofrost*, από το γράμμα της διατάξεως αυτής προκύπτει ότι το περιεχόμενο των υποχρεώσεων αυτών δεν μπορεί να περιορίζεται, όσον αφορά τους εργοδότες, μόνο στην κεντρική διεύθυνση.

57 Πράγματι, όπως προκύπτει από τη σκέψη 47 της παρούσας αποφάσεως, εναπόκειται στις επιχειρήσεις του ομίλου αυτού να παράσχουν στα εσωτερικά όργανα εκπροσωπήσεως των εργαζομένων, τα οποία υποβάλλουν το σχετικό αίτημα, τις πληροφορίες που κατέχουν ή είναι σε θέση να συλλέξουν και οι οποίες είναι απαραίτητες για την έναρξη των διαπραγματεύσεων προς σύσταση ευρωπαϊκής επιτροπής επιχειρήσεως.

58 Ωστόσο, η εν λόγω υποχρέωση δεν αναιρεί την κύρια υποχρέωση της πλασματικής κεντρικής διευθύνσεως να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις και τα μέσα που είναι αναγκαία για τη σύσταση της ευρωπαϊκής επιχειρήσεως, σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας.

59 Υπό το πρίσμα των διατάξεων της οδηγίας, για τις οποίες έγινε λόγος στις σκέψεις 55 και 56 της παρούσας αποφάσεως, και προκειμένου να διασφαλιστεί η πρακτική αποτελεσματικότητα της οδηγίας, οι άλλες επιχειρήσεις του ομίλου, οι οποίες είναι εγκατεστημένες στα κράτη μέλη, είναι, συνεπώς, υποχρεωμένες να συνδράμουν την πλασματική κεντρική διεύθυνση να ανταποκριθεί στην εν λόγω κύρια υποχρέωση. Επομένως, το δικαίωμα της πλασματικής κεντρικής διευθύνσεως να λαμβάνει τις απαραίτητες πληροφορίες έχει ως αναγκαίο συμπλήρωμα την υποχρέωση των διευθύνσεων των άλλων εταιριών του ομίλου να της παρέχουν τις εν λόγω πληροφορίες, εφόσον τις κατέχουν ή είναι σε θέση να τις αποκτήσουν.

60 Η ερμηνεία αυτή των άρθρων 4, παράγραφοι 1 και 2, δεύτερο εδάφιο, και 11, παράγραφος 1, της οδηγίας απορρέει μεταξύ άλλων από την απαίτηση για ορθή λειτουργία του συστήματος ενημερώσεως των εργαζομένων και διαβουλεύσεως με αυτούς μέσω διακρατικών διαδικασιών, στη δημιουργία του οποίου αποσκοπεί η οδηγία. Όταν η κεντρική διεύθυνση δεν είναι εγκατεστημένη σε κάποιο κράτος μέλος και δεν θέτει τις απαραίτητες πληροφορίες στη διάθεση της πλασματικής διευθύνσεως, η οδηγία παρέχει τη δυνατότητα στην τελευταία να ζητήσει τις απαραίτητες πληροφορίες από τις άλλες επιχειρήσεις του ομίλου, προκειμένου να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις τις οποίες συνήθως υπέχει η κεντρική διεύθυνση.

61 Τέλος, τα κράτη μέλη είναι υποχρεωμένα, δυνάμει του άρθρου 14, παράγραφος 1, της οδηγίας, να θεσπίζουν τις αναγκαίες διατάξεις, προκειμένου να διασφαλίσουν την επέλευση των αποτελεσμάτων που επιβάλλει η οδηγία. Οι διατάξεις αυτές προβλέπουν, κατά το άρθρο 11, παράγραφος 3, της οδηγίας, τη λήψη κατάλληλων μέτρων σε περίπτωση μη συμμορφώσεως με αυτήν και μεριμνούν, ιδιαίτερα, για τη θέσπιση διοικητικών ή δικαστικών διαδικασιών, οι οποίες καθιστούν δυνατή την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από την οδηγία. Ο σκοπός της οδηγίας επιβάλλει τη λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων, προκειμένου να διασφαλιστεί η πλήρης εκπλήρωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τα άρθρα 4, παράγραφος 1, και 11, παράγραφος 1, της ως άνω οδηγίας.

62 Πρέπει, ωστόσο, να επισημανθεί ότι, διασφαλίζοντας ότι οι επιχειρήσεις του ομίλου τηρούν τις υποχρεώσεις τους, τα κράτη μέλη οφείλουν να μεριμνούν για ορισμένα συμφέροντα των επιχειρήσεων. Αφενός, οι αρμόδιες εθνικές αρχές πρέπει να διασφαλίζουν την κατάλληλη προστασία των εμπιστευτικών πληροφοριών, οσάκις οδηγούνται στη λήψη αποφάσεων στο πλαίσιο των διοικητικών ή δικαστικών διαδικασιών που αποσκοπούν στην εκπλήρωση των υποχρεώσεων αυτών. Αφετέρου, οι επιχειρήσεις αυτές πρέπει να έχουν πρόσβαση σε διοικητικά ή ένδικα βοηθήματα.

63 Σε κάθε περίπτωση, η πλασματική κεντρική διεύθυνση θα πρέπει να χρησιμοποιεί τις πληροφορίες που δίδονται από τις άλλες επιχειρήσεις του ομίλου με αποκλειστικό

σκοπό τη δημιουργία των απαραίτητων προϋποθέσεων και μέσων για τη σύσταση επιτροπής επιχειρήσεως, σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας.

64 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, στο πρώτο σκέλος του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι τα άρθρα 4, παράγραφος 1, και 11, παράγραφος 1, της οδηγίας πρέπει να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι:

— σε περίπτωση όπως αυτή που αποτελεί αντικείμενο της κύριας δίκης, όταν η κεντρική διεύθυνση ενός κοινοτικής κλίμακας ομίλου επιχειρήσεων δεν εδρεύει σε κράτος μέλος, η υποχρέωσή της να παρέχει στους εκπροσώπους των εργαζομένων τις πληροφορίες που είναι απαραίτητες για την έναρξη των διαπραγματεύσεων ενόψει της συστάσεως ευρωπαϊκής επιτροπής επιχειρήσεως βαρύνει την πλασματική κεντρική διεύθυνση, κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας·

— όταν η εν λόγω κεντρική διεύθυνση δεν παρέχει, ενόψει της συστάσεως ευρωπαϊκής επιτροπής επιχειρήσεως, ορισμένες πληροφορίες στην πλασματική κεντρική διεύθυνση, κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας, η τελευταία, προκειμένου να ανταποκριθεί στην υποχρέωσή της παροχής πληροφοριών προς τους εν λόγω εκπροσώπους, είναι υποχρεωμένη να ζητήσει και έχει το δικαίωμα να λάβει από άλλες επιχειρήσεις του ομίλου, που είναι εγκατεστημένες στα κράτη μέλη, τις πληροφορίες που είναι απαραίτητες για την έναρξη των διαπραγματεύσεων προς σύσταση μιας τέτοιας επιτροπής·

— οι διευθύνσεις των άλλων επιχειρήσεων του ομίλου, που είναι εγκατεστημένες στα κράτη μέλη, είναι υποχρεωμένες να παράσχουν στην πλασματική κεντρική διεύθυνση, κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας, τις εν λόγω πληροφορίες, τις οποίες κατέχουν ή είναι σε θέση να αποκτήσουν·

— τα οικεία κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι εν λόγω διευθύνσεις παρέχουν τις πληροφορίες αυτές στην πλασματική κεντρική διεύθυνση, κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας.

Επί του δευτέρου σκέλους του πρώτου ερωτήματος και επί του δευτέρου ερωτήματος

65 Με το δεύτερο σκέλος του πρώτου ερωτήματος και με το δεύτερο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ερωτά εάν η υποχρέωση παροχής πληροφοριών που απορρέει από τα άρθρα 4, παράγραφος 1, και 11, παράγραφος 1, της οδηγίας καλύπτει και πληροφορίες που αφορούν τον μέσο αριθμό εργαζομένων και την κατανομή τους στα διάφορα κράτη μέλη, τις εγκαταστάσεις της επιχειρήσεως και τις επιχειρήσεις του ομίλου, τη δομή της επιχειρήσεως και των επιχειρήσεων του ομίλου, καθώς και τα ονόματα και τις διευθύνσεις των εκπροσώπων των εργαζομένων, οι οποίοι θα μπορούσαν να συμμετάσχουν στη συγκρότηση ειδικής διαπραγματευτικής ομάδας, κατά το άρθρο 5 της οδηγίας, ή στη σύσταση μιας ευρωπαϊκής επιτροπής επιχειρήσεως.

Παρατηρήσεις υποβληθείσες στο Δικαστήριο

66 Σύμφωνα με την επιτροπή επιχειρήσεως και τη γερμανική κυβέρνηση, η υποχρέωση παροχής των πληροφοριών που προβλέπει η οδηγία αφορά επίσης τα ονόματα και τις διευθύνσεις των εκπροσώπων των εργαζομένων, διότι οι τελευταίοι δεν θα μπορούσαν να ασκήσουν αποτελεσματικά τα δικαιώματά τους παρά μόνον εάν συνεργαστούν μεταξύ τους.

67 Αντιθέτως, η Kühne & Nagel και η Επιτροπή προβάλλουν ότι οι πληροφορίες που αφορούν τα ονόματα και τις διευθύνσεις των εκπροσώπων των εργαζομένων δεν είναι απαραίτητες για την έναρξη της διαδικασίας των διαπραγματεύσεων, ενόψει

της συστάσεως ευρωπαϊκής επιτροπής επιχειρήσεως, σύμφωνα με το άρθρο 5 της οδηγίας. Ωστόσο, η Επιτροπή παραδέχεται ότι οι πληροφορίες αυτές μπορούν να διευκολύνουν την έναρξη των διαπραγματεύσεων προς σύσταση μιας τέτοιας επιτροπής.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

68 Καταρχάς, επιβάλλεται να υπομνηστεί ότι στο άρθρο 11, παράγραφος 2, της οδηγίας αναφέρεται ρητώς η υποχρέωση των κρατών μελών να διασφαλίζουν ότι, κατόπιν αιτήματος των ενδιαφερομένων για την εφαρμογή της οδηγίας μερών, οι επιχειρήσεις θα τους παρέχουν τις πληροφορίες σχετικά με τον αριθμό εργαζομένων που αναφέρεται στο άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχεία α' και γ'.

69 Περαιτέρω, όπως επισήμανε το Δικαστήριο στη σκέψη 64 της παρούσας αποφάσεως, οι διευθύνσεις των άλλων επιχειρήσεων του ομίλου που είναι εγκατεστημένες στα κράτη μέλη είναι υποχρεωμένες να παρέχουν στην πλασματική κεντρική διεύθυνση τις απαραίτητες πληροφορίες για την έναρξη των διαπραγματεύσεων προς σύσταση ευρωπαϊκής επιτροπής επιχειρήσεως, τις οποίες κατέχουν ή είναι σε θέση να αποκτήσουν.

70 Ως εκ τούτου, είναι δυνατόν να απαιτηθεί η κοινοποίηση πληροφοριών που αφορούν τον μέσο αριθμό εργαζομένων και την κατανομή τους στα διάφορα κράτη μέλη, τις εγκαταστάσεις της επιχειρήσεως και τις επιχειρήσεις του ομίλου, τη δομή της επιχειρήσεως και των επιχειρήσεων του ομίλου, καθώς και τα ονόματα και τις διευθύνσεις των εκπροσώπων των εργαζομένων οι οποίοι θα μπορούσαν να συμμετάσχουν στη συγκρότηση ειδικής διαπραγματευτικής ομάδας, κατά το άρθρο 5 της οδηγίας, ή στη σύσταση ευρωπαϊκής επιτροπής επιχειρήσεως, καθόσον η κοινοποίηση αυτή είναι απαραίτητη για την έναρξη των διαπραγματεύσεων προς σύσταση ευρωπαϊκής επιτροπής επιχειρήσεως.

71 Εναπόκειται στις εθνικές έννομες τάξεις η εξακρίβωση, βάσει όλων των στοιχείων που διαθέτουν, του εάν οι ζητηθείσες πληροφορίες είναι απαραίτητες για την έναρξη των διαπραγματεύσεων που αναφέρονται στο άρθρο 5, παράγραφος 1, της οδηγίας.

72 Επομένως, στο δεύτερο σκέλος του πρώτου ερωτήματος και στο δεύτερο ερώτημα, πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι υποχρέωση παροχής πληροφοριών που απορρέει από τα άρθρα 4, παράγραφος 1, και 11, παράγραφος 1, της οδηγίας καλύπτει και πληροφορίες που αφορούν τον μέσο συνολικό αριθμό εργαζομένων και την κατανομή τους στα διάφορα κράτη μέλη, τις εγκαταστάσεις της επιχειρήσεως και τις επιχειρήσεις του ομίλου, και τη δομή της επιχειρήσεως και των επιχειρήσεων του ομίλου, καθώς και τα ονόματα και τις διευθύνσεις των εκπροσώπων των εργαζομένων οι οποίοι θα μπορούσαν να συμμετάσχουν στη συγκρότηση ειδικής διαπραγματευτικής ομάδας, κατά το άρθρο 5 της ίδιας οδηγίας, ή στη σύσταση ευρωπαϊκής επιτροπής επιχειρήσεως, εφόσον οι πληροφορίες αυτές είναι απαραίτητες για την έναρξη των διαπραγματεύσεων προς σύσταση μιας τέτοιας επιτροπής.

Επί των δικαστικών εξόδων

73 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Γερμανική και η Σουηδική Κυβέρνηση, καθώς και η Επιτροπή, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σε αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με διάταξη της 27ης Ιουνίου 2000 το Bundesarbeitsgericht, αποφαίνεται ότι:

1) **Τα άρθρα 4, παράγραφος 1, και 11, παράγραφος 1, της οδηγίας 94/45/ΕΚ του Συμβουλίου, της 22ας Σεπτεμβρίου 1994, για τη θέσπιση μιας ευρωπαϊκής επιτροπής επιχείρησης ή μιας διαδικασίας σε επιχειρήσεις και ομίλους επιχειρήσεων κοινοτικής κλίμακας με σκοπό να ενημερώνονται οι εργαζόμενοι και να ζητείται η γνώμη τους, πρέπει να ερμηνεύονται υπό την έννοια ότι:**

— **σε περίπτωση όπως αυτή που αποτελεί αντικείμενο της κύριας δίκης, όταν η κεντρική διεύθυνση ενός κοινοτικής κλίμακας ομίλου επιχειρήσεων δεν εδρεύει σε κράτος μέλος, η υποχρέωσή της να παρέχει στους εκπροσώπους των εργαζομένων τις πληροφορίες που είναι απαραίτητες για την έναρξη των διαπραγματεύσεων ενόψει της συστάσεως ευρωπαϊκής επιτροπής επιχειρήσεως βαρύνει την πλασματική κεντρική διεύθυνση, κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας·**

— **όταν η εν λόγω κεντρική διεύθυνση δεν παρέχει, ενόψει της συστάσεως μιας ευρωπαϊκής επιτροπής επιχειρήσεως, ορισμένες πληροφορίες στην πλασματική κεντρική διεύθυνση, κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας, η τελευταία, προκειμένου να**

ανταποκριθεί στην υποχρέωσή της παροχής πληροφοριών προς τους εν λόγω εκπροσώπους, είναι υποχρεωμένη να ζητήσει και έχει το δικαίωμα να λάβει από άλλες επιχειρήσεις του ομίλου, που είναι εγκατεστημένες στα κράτη μέλη, τις πληροφορίες που είναι απαραίτητες για την έναρξη των διαπραγματεύσεων προς σύσταση μιας τέτοιας επιτροπής·

— οι διευθύνσεις των άλλων επιχειρήσεων του ομίλου, που είναι εγκατεστημένες στα κράτη μέλη, είναι υποχρεωμένες να παράσχουν στην πλασματική κεντρική διεύθυνση, κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας, τις εν λόγω πληροφορίες, τις οποίες κατέχουν ή είναι σε θέση να αποκτήσουν.

— τα οικεία κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι εν λόγω διευθύνσεις παρέχουν τις πληροφορίες αυτές στην πλασματική κεντρική διεύθυνση, κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας.

2) **Η υποχρέωση παροχής πληροφοριών που απορρέει από τα άρθρα 4, παράγραφος 1, και 11, παράγραφος 1, της οδηγίας 94/45 καλύπτει και πληροφορίες που αφορούν τον μέσο συνολικό αριθμό εργαζομένων και την κατανομή τους στα διάφορα κράτη μέλη, τις εγκαταστάσεις της επιχειρήσεως και τις επιχειρήσεις του ομίλου, και τη δομή της επιχειρήσεως και των επιχειρήσεων του ομίλου, καθώς και τα ονόματα και τις διευθύνσεις των εκπροσώπων των εργαζομένων οι οποίοι θα μπορούσαν να συμμετάσχουν στη συγκρότηση ειδικής διαπραγματευτικής ομάδας, κατά το άρθρο 5 της οδηγίας, ή στη σύσταση μιας ευρωπαϊκής επιτροπής επιχειρήσεως, εφόσον οι πληροφορίες αυτές είναι απαραίτητες για την έναρξη των διαπραγματεύσεων προς σύσταση μιας τέτοιας επιτροπής.**

Σκουρής Jann Cunha Rodrigues

La Pergola Puissochet Schintgen

Macken Colneric von Bahr

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 13 Ιανουαρίου 2004.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος

Β. Σκουρής